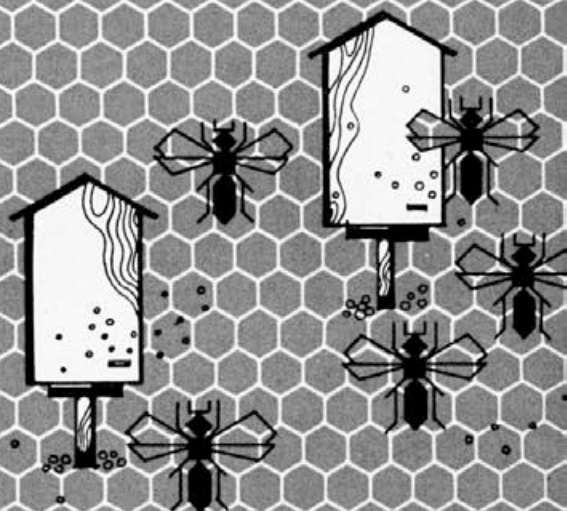
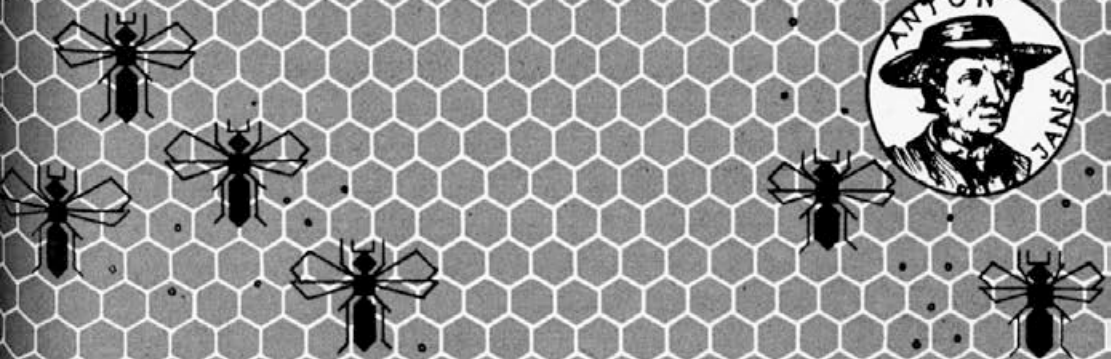

1960

števil. 6

slovenski čebelar

VSEBINA

Ivo Majcen: 15 let dela za dvig čebelarstva . . .	129
France Guna: Ne opuščajmo medicine (Nadaljevanje)	134
Dr. Jurij Senegačnik: O matičnem mlečku (Nadaljevanje in konec)	137

POSVETOVALNICA

Odgovori: K 1. vprašanju o ropanju. K 6. vprašanju o prezimovanju rezervnih matic. K 7. vprašanju o čebelah v novem čebelnjaku. K 8. vprašanju o čebelnjaku v gramozni jami . . .	140
---	-----

NAŠA ORGANIZACIJA

Občni zbor čebelarkega društva za Maribor in okolico	141
Občni zbor čebelarkega društva Krško	144
Iz Murske Sobote	144

PANJSKA KONČNICA KOT UVODNA VINJETA

S polja domov

NA OVITKU

Poročilo opazovalnic za april. Drobeci iz čebelarke zgodovine. Mali oglasi.

List izhaja vsakega 24. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 650 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarkekih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 30, tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za nečlane 700 din, za inozemstvo 1000 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 80 din, na 16 straneh 40 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka čekovnega računa pri Komunalni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta

1885

15 LET DELA ZA DVIG ČEBELARSTVA*

IVO MAJČEN

Prav v teh dneh proslavljamo 15. obletnico osvoboditve, desetletnico delavskega in družbenega upravljanja in tudi 15-letnico naše nove čebelarске organizacije. Ni moj namen, da bi na tem mestu posegel v zgodovino graditve naše socialistične države ter govoril o pomenu delavskega in družbenega upravljanja, saj smo še vsi pod mogočnim vtisom zadnjega kongresa SZDL, prvomajskih proslav in zborovanj, kjer smo skupaj z vsem ljudstvom pregledali delo zadnjih let. Pot, ki smo jo v tem času prehodili, ni bila lahka, bila pa je uspešna in ustvarjalna. Na uspehe, ki smo jih dosegli, smo lahko ponosni, saj so svetel vzgled vsemu naprednemu človeštvu, še posebej vsem tistim narodom, ki se osvobajajo izpod spon kolonializma ter si grade boljše in srečnejše življenje. Spomnimo se samo zadnjega kongresa SZDL, ki je nadvse podrobno analiziral vsa naša dosedanja prizadevanja na ekonomskem, političnem in kulturnem področju. Spremljal ga je ves napredni svet s takim zanimanjem kakor še nobenega doslej. Izjave, ki so jih na tem kongresu podali pričujoči številni zastopniki drugih narodov in držav, niso bile le znamenje vljudnosti, marveč priznanje vsem našim prizadevanjem za dvig življenjske ravni našega ljudstva, za iskreno sožitje vseh narodov in za trajen mir na svetu.

V takem vzdušju torej praznujemo 15-letnico našega dela za dvig čebelarstva, ki more uspevati le v povezanosti z našo socialistično graditvijo in

* Uvodni govor na občnem zboru ZCDS v Mariboru dne 8. V. 1960.

v skupnosti z drugimi gospodarskimi panogami ter tako prispevatj tisti delež, ki ga od njega pričakujemo in tudi zahtevamo.

V zadnjih letih smo posvetili vse sile in vložili milijarde za dvig našega kmetijstva. Rezultati, ki so temu sledili, so naravnost velikanski. Vendar pa še nismo za to izrabili vseh skritih rezerv, ki bi nam omogočile še večje uspehe. Ena takih skritih rezerv, katere pomena se še premalo zavedamo, je prav čebelarstvo. Vsi dobro veste, kakšnega pomena je za semenogojstvo in sploh za oprashaevanje rastlinstva. Povsod, kjer so, zavedajoč se tega, razvijali čebelarstvo, so v kmetijstvu dosegli zavidanja vredne uspehe, ki več kakor desetkrat prekašajo vse tisto, kar je bilo v ta namen investirano v čebelarstvo. Ne gre pri tem le za količinsko večji pridelek, n. pr. semena, sadja itd., ampak tudi za njegovo boljšo kakovost. Na tem čebelarstem torišču bo treba še dosti dela, dosti prepričevanja in dokazovanja, preden bomo dohiteli druge narode in naše čebele vključili kot aktivne pomočnice za dvig kmetijske proizvodnje. Samo kot zanimivost naj povem, da poskušajo drugod na vzhodu in zahodu vključiti načrtno kot sodelavce v kmetijstvu ne le čebele, ampak celo čmrlje, zavedajoč se, kako koristno je njihovo delo. Žal, da smo ravno pri nas še precej daleč od vsega tega, saj je tu še prava stihija, torej nenačrtnost. Zato ni slučajno, da je pri nagradnem razpisu čebelarstkih tem ZČDS določila tudi temo »Pomen čebelarstva v sodobni kmetijski proizvodnji«. Naša državna posestva in kmečke zadruge vlagajo velikanska sredstva za ureditev plantažnih nasadov in za proizvodnjo kvalitetnega semena vseh vrst. Že zato morajo poskrbeti za tisto delovno silo, ki bo pomagala oprashiti vse te rastline, to je za čebelarstva. Pri planiranju takih čebelarstev seveda ne bodo smela gledati na rentabilnost v produkciji čebelarstkih proizvodov. Rentabilnost se bo pokazala drugod, t. j. v donosnosti sadovnjakov, kvaliteti sadja in semena. Menim, da se vsega tega ponekod še premalo zavedajo in da je to eden izmed vzrokov, da je na teh sektorjih čebelarstvo še premalo razvito. Mi privatni čebelarji pa po drugi strani na taka čebelarstva gledamo kot na nekakšno konkurencjo, kar je povsem napačno in znamenje, da ne razumemo današnjega napredka, če ne celo znamenje zastarele miselnosti. Naša naloga, t. j. naloga zlasti organiziranih čebelarjev, med katerimi je mnogo aktivnih delavcev za napredek zadružništva, bi bila, da bi z nasveti in aktivnim sodelovanjem pripomogli k rasti takih čebelarstev. Le preradi stojimo ob strani in se celo spotikamo ob večjih ali manjših neuspehih zadružnih in državnih čebelarstev, če se že celo ne veselimo nad nesrečo. Vedeti je namreč treba, da so taki morebitni neuspehi večkrat posledica premalo strokovno razgledanih upravljalcev, neugodne pašne razmere v tem ali onem kraju in podobno. Toda kdor si predstavlja, da bodo naše zadruge in državna posestva zaradi trenutnih neuspehov opustila misel na ustanavljanje takih ali drugačnih čebelarstev, je prav tako na napačni poti kakor tisti, ki si še danes utvarja, da bomo kdaj odstopili od socialistično začrtane smeri. Pri delu smo lahko samo aktivni sodelavci ali pa mrtve veje. Zveza čebelarstkih društev za Slovenijo in njen upravni odbor nista nikoli opustila nobene prilike, kadar je bilo treba pomagati. Sodelovali smo, če smo le mogli. Žal je bilo to sodelovanje ne po naši krivdi premajhno in zato premalo uspešno.

Morda se bo zdelo komu, da sem o tem govoril preveč, toda razni pojavi in razgovori s čebelarji me prepričujejo, da je to potrebno.

Druga nagradna tema, ki jo je ZČDS razpisala, se glasi: »Vprašanje čebelje paše v zvezi z novimi prizadevanji v kmetijstvu«. To vprašanje postaja iz dneva v dan bolj pereče in, če se ga ne bomo lotili takoj z vso resnostjo, se zna zgoditi, da bomo kljub propagiranju čebelarstva ostali brez čebel. V zvezi s tem postavljajo čebelarji zopet in zopet zahteve po čebelar-skem zakonu, uredbi o pasiščih, olajšavah pri prevažanju čebel na pašo,

Predsednik Ivo Majcen in podpredsednik Stane Mihelič
zapuščata vidno zadovoljna občni zbor Zveze v Mariboru

cenejšem sladkorju in podobnem. Vse to bi bilo res treba urediti in ZČDS išče poti, kako bi prišli do tega. Vendar se mi zdi, da bi tudi v primeru, če vse to uredimo, le trenutno zboljšali položaj našega članstva. Zakaj? Zato, ker nam niti čebelarski zakon, še tako idealna uredba o pasiščih itd. kmalu ne bodo več pomagali, če se iz dneva v dan pašna čebelarska baza manjša, če s sodobnimi naprednejšimi oblikami v kmetijstvu in gozdarstvu avtomatično zatiramo tisto rastlinstvo po naših travnikih in poljih, tisto drevje in grmovje po gozdovih, ki je dajalo čebelarstvu največ medu in obnožine. Ves jok in stok zaradi vse manjših površin ajde, zaradi zgodnje košnje, zatiranja medovitih rastlin, ki jih agronomi proglašajo za plevel, je brez haska. Ti ukrepi v kmetijstvu in gozdarstvu so dejstvo, so nujni in, če se bomo borili proti njim, bomo propadli. Prav tako izginja v našem kmetijstvu idila majhnih njiv, med katerimi so na ogonih, porastlih s travo in cvetjem, najraje gnezдили čmrlji. Namesto njivic orjejo danes traktorji ob-

širne površine, travniki v starem pomenu besede izginjajo, na njih pa raste zboljšana živinska krma, ki je za čebele brez pomena. Podoben, za čebelarja neugoden proces opažamo tudi v gozdarstvu. In po vsem tem: kje naj čebelarstvo išče svojo zaščito? Prav gotovo ne v boju proti tem oblikam kmetijstva, ampak v sodelovanju z njima, v prepričevanju in dokazovanju, da je treba v našo politiko za dvig kmetijske proizvodnje vključiti tudi čebelo, ne morda iz kakšnih sentimentalnih ozirov, ampak kot sodelavca in pospeševalca takih oblik modernega kmetijskega gospodarjenja. Če smo naleteli marsikdaj na gluha ušesa pri tistih, ki vodijo kmetijsko politiko, prav zato, ker smo zaradi samega ljubelega čebelarstva zahtevali vrnitev na staro, je razumljivo, da nismo uspeli, uspeli pa bomo in moramo, če bomo v borbi poudarjali, da brez čebelarstva ni moderne kmetijske proizvodnje. Z drugimi besedami povedano: našemu čebelarstvu je treba v modernem kmetijstvu in gozdarstvu najti novo krmno bazo. Te pa ne morejo dati ne čebelarški zakon ne uredba o pasiščih niti drugi, še tako idealni administrativni predpisi. Ustvarili jo bomo le z aktivno vključitvijo čebelarstva v našo kmetijsko politiko. Vse to pa zahteva močno čebelarsko organizacijo, povezano z življenjem, ki bo vedela, kaj hoče in kako je treba delati.

V zvezi s čedalje manjšo pašno čebelarsko bazo se zlasti jeseni iz leta v leto večajo potrebe po sladkorju za zimsko prehrano čebel in prav tako potrebe po prevažanju čebel na različne paše. Menim, da je prav, če tudi o tem spregovorim nekaj načelnih besed.

V prvih letih po vojni, ko smo imeli težave s prehrano in smo morali upoštevati predvsem žito in sladkor, je razumljivo, da tudi naša čebelarska organizacija ni mogla zahtevati od države več, kot je mogla dati. Vendar so čebelarji dobivali denaturiran sladkor za krmljenje čebel. Stvari so se danes obrnile tako, da pridelamo doma dovolj sladkorja. Zato mislim, da bi bilo prav iz vzrokov, ki sem jih zgoraj navedel, potrebno dati vsako leto čebelarjem nekaj čistega sladkorja za čebele. Tisti, ki so proti temu, trdijo, da je špekulacija, če jeseni čebelar zamenja v panjih med s sladkorjem. Toda ti ljudje ne pomislijo, da imajo od tega vsaj toliko koristi kot čebelar — za njega vse to delo ni niti prijetno niti kratkočasno — čebele in skupnost. Vsa sodobna čebelarska znanost namreč trdi, da je za prezimovanje čebel sladkor boljši od medu, ker ima v sebi manj neprebavljivih snovi. Prav tako ni nič novega, če povem, da je v človeški prehrani pomembnejši in zdravilnejši med kakor sladkor. Če torej čebelar jeseni zamenja v panjih med s sladkorjem, ne koristi s tem le sebi, ampak tudi skupnosti. Čim več medu bomo tako pridobili, tem več ga bomo lahko izvozili. Devize, ki jih bomo tako prejeli, pa bodo prav gotovo večje, kakor če bi izvozili enako količino sladkorja. Prav to je tisto, česar se drugod že zdavnaj zavedajo, in jim zato ni žal, če ob taki občekoristni »špekulaciji« tudi čebelarju ostane kakšen dinar za njegovo delo.

Medtem ko so cene medu nekako ustaljene, pa so cene prevoznih uslug za čebele v zadnjih letih močno porasle. Ne moremo reči, da so te cene porasle samo za čebelarske prevoze, vendar je treba poudariti, da je med čebelarskimi prevozi in prevozi drugih stvari občutna razlika. Čebelar pelje čebele na pašo, a ne ve, ali bo na paši kaj pridobil ali ne. V primeru, da je paša dobra, še nekako krije stroške, v primeru, da paša odpove zaradi

slabega vremena, jih mora plačati iz lastnega žepa. Vse to je vzrok, da čebelarji čedalje manj prevažajo, a ker so pašne razmere doma iz leta v leto slabše, so domača pasišča preobremenjena, medtem ko ostajajo drugod, n. pr. v Liki in Vojvodini, neizkoriščena. Ko sem zgoraj govoril, da je treba čebelarstvo aktivno vključiti v kmetijsko proizvodnjo, sem mislil pri tem, da mu je treba omogočiti existenco. Potrebno bi bilo torej prevozne tarife prilagoditi čebelarskim razmeram.

Tako je naše stališče do vseh zgoraj omenjenih vprašanj in menim, da ga moramo in smemo zagovarjati v duhu splošnega napredka in napredka našega čebelarstva še posebej.

Naslednje, kar je prav tako v ozki zvezi z napredkom v čebelarstvu, je problem čebeljih bolezní. Tudi ta problem je treba reševati s stališča splošne

Skupina članov upravnega odbora in delegatov na IX. rednem občnem zboru Zveze v Mariboru pred poslopljem, kjer je bilo zborovanje

koristnosti čebelarstva in ne le s stališča, da ima od čebel koristi zgolj čebelar in naj zato sam poskrbi, da bo imel zdrave. Če je, in to vemo, da je, razmerje med koristjo, ki jo ima čebelar od čebel, in koristjo, ki jo ima od njih naše kmetijstvo in sadjarstvo, vsaj 1 : 10, včasih tudi 1 : 20, potem naši skupnosti ne more biti vseeno, ali nekdo čebelari ali ne, ali so mu čebele pomrle zaradi bolezní ali ne. Upravičeni smo torej, da od skupnosti pričakujemo pomoč pri zdravljenju in da za zdravljenje čebel tudi skupnost nekaj prispeva. Mi smo šele po osvoboditvi z veliko propagando in prizadevnostjo pripravili naše čebelarje do tega, da so začeli obveščati svojo organizacijo ali veterinarsko službo o vseh pojavih nalezljivih čebeljih bolezní, da so začeli pošiljati spomladi čebele v pregled, kar je drugod v navadi že zdavnaj. Velika denarna sredstva, ki jih je žrtvovala v ta namen naša čebelarska organizacija, državni zavarovalni zavod in naša ljudska oblast, so rodila lepe uspehe. Toda, odkar zaračunava veterinarska služba za take preglede

sorazmerno visoke vsote, se vse dosedanje delo podira. Posledice tega bodo neizbežne: čebelar bo skušal bolezen, če jo bo sploh odkril, sam pacati, ali pa bo pustil, da mu uniči čebelarstvo. Naša organizacija ne more za to prevzeti odgovornosti nase, pa se bo trudila, da doseže vsaj brezplačno preventivo. Tu ne moremo delati razlik med privatnimi in socialističnimi čebelarstvi, saj so kužne bolezni na tem ali onem sektorju enako nevarne, škoda zaradi njih pa prizadene nas vse.

In nazadnje še nekaj o vlogi in delu čebelarske organizacije v naši družbi. Če si ogledamo vsa vprašanja, ki sem jih načel zgoraj, pa tudi druga, ki jih nisem omenil, pridemo do zaključka, da je čebelarstvo specifična kmetijska panoga, ki prinaša tako korist tistemu, ki se ukvarja z njo, še večjo pa kmetijstvu na sploh. Kot nobena je odvisna od vremenskih razmer, zato vsaj v naših krajih, kjer ni posebnih paš, ni mogoče z gotovostjo planirati letnih dohodkov. Prav zato je potrebna medsebojna pomoč, to se pravi, samostojna čebelarska organizacija, ki naj združuje vsa čebelarstva privatnega, združenega in državnega sektorja, kajti le organizacija, v kateri so združeni vsi čebelarji, bo lahko kos potrebnemu napredku v čebelarstvu. Že po sami vlogi, ki jo ima čebelarstvo v kmetijstvu, je razumljivo, da taka organizacija ne more biti izolirana, zaprta sama vase, ampak tesno povezana z organi, ki vodijo naše kmetijstvo v republiškem, okrajnem in občinskem merilu, z vsemi kmetijskimi, veterinarskimi in gozdarskimi zavodi, znanstvenimi inštitucijami, ki se ukvarjajo s problemi kmetijstva, našim združništvom, strokovnimi združenji, šolo itd. Ta povezava je bila na splošno preohlapna in morda prav zaradi tega nismo mogli doseči tistega, kar bi lahko sicer. Ne morem zatajiti, da smo pri svojem delu večkrat naleteli na nerazumevanje tam, kjer bi tega ne pričakovali, vendar pa bi bilo napačno metati krivdo samo na druge, ne pa priznati svoje. Kljub raznim pomankljivostim pa na koncu lahko ugotovimo, da so naša prizadevanja za konsolidacijo čebelarske organizacije žela uspeh. Trenja, ki so nastala zaradi različnih pogledov na naše delovanje, so se ublažila in prepričan sem, da bodo povsem izginila, če bomo šli po poti, ki sem jo zgoraj skušal nakazati.

NE OPUŠČAJMO MEDICE

FRANCE GUNA

Poglejmo najprej barvo! Ta se lahko odraža v vseh mogočih odtenkih od vodenorumene do temnorjave, kar je odvisno od vrste medu, izpranih voščin, stopnje pokipelosti itd. Meni je najbolj všeč medica, kakršno dobim pri namakanju in izpiranju medenih pokrovcev; namakam jih pa dva dni v hladni vodi. Prvotno je ta umazana, črnorjava godla, podobna vodi, v kateri si kahal voščine. Ko pa pokipi in po več mescih dozori, se učisti in obriše, da je prozorna in jo je veselje videti. V kozarcu je rdečkastorumena. Če pa kozarec dvigneš k luči ali proti soncu, se ti zaiskri kot »rujna« kapljica. Prav takšno si predstavljam pristno staro kranjsko medico naših dedov. Tudi ta je bila jeseni po trganju le črna sladka voda, ki so jo čebelarji deloma razpečavali po domači vasi, po sejnih in žegnanjih, deloma pa so

jo pustili, da jim je v sodih pokipela in dozorela v opojno medica. Poudarjam pa, da prava medica ni nikoli črna; če je črna, je to znak, da ni dovolj pokipela. To pa je nedostatek, iz katerega izhajajo še druge napake.

Preden boš nesel kozarec medicine k ustom, se boš gotovo tudi pozanimal, kako diši. Vonj medicine je nekaj svojevrstnega in ga je težko opisati. Četudi imam kozarec medicine pravkar pred seboj, ne najdem primernega izraza, da bi natančno označil njen vonj. Če jo ponudim gostu-laiku, navadno ne ve, kaj pije. Ko mu povem, da je medica, pravi, da diši po medu; do tega zaključka ga ni privedel nos, temveč le logično sklepanje. Dozorela medica namreč duh po medu skoro popolnoma zgubi, v njej pa se razvije značilna aroma, ki ti zgovorno priča, da imaš v kozarcu res čisto svojevrstno opojno pijačo. Ta aroma pride posebno do izraza ob pretakanju iz soda v steklenice. Takrat ti prepoji ves prostor, v katerem delaš, in te prevzame, da si kar nekam omamljen. Drugače vonj medicine ni ravno premočan, vsekakor pa je prijeten in zelo mikaven.

Tretje je okus. Ta je v tako tesni zvezi s pravkar omenjeno aromo, da ju skoro ne moreš razdvojiti. Ima pa tudi svoje posebnosti. Ko mirno podržiš v ustih prvi požirek, takoj začutiš, da te je na koncu jezika malo pogrelo. E, — dobro znamenje godne medicine! To je alkohol, na katerega smeš pri medicini vedno računati. V njem je moč medicine, od njega pa je odvisna tudi njena trpežnost. Alkohola je v medicini lahko več ali manj, kar se ravna po množini sladkobe oziroma medu, prav toliko pa tudi po tem, v koliko je ta sladkor res pokipel. Pomni, da brez krepkega kipenja ni dobre medicine! Ni pa nujno, da je medica močna; tudi lažja medica je lahko prav dobra in pitna.

Včasih medica nekoliko greni. Nič zato! Jaz ji to štejem celò v dobro. Pazi le, da ne bo presladka! To bi bila nezanesljiva pijača, ki ne bi dolgo držala. Pa je niti piti ne moreš, ker je navadno pregosta in se vleče kot olje. Grenkoba pa ni napačna; odvisna je od vrste medu ter od dodatka hmolja. Razen tega nastopa grenkoba kot posebna kiselna stopnja medicine, preden se začne pijača čistiti. Ta je značilna tudi za kipenje sadnega in vinskega mošta, kjer jo ljudje poznajo pod imenom »črnivec«.

Prav tako medicini ni v škodo, če je nekoliko trpka, če usta malo skupaj potegne. A tega danes ne dosežeš tako lahko, čeprav bi rad. Dosti rajši se ti zasučje tako, da je opolzko gladka in te le preveč spominja na medeno raztopino za pitanje, zlasti če jo delaš iz samega čistega medu. Drugače je to, če jo delaš po starem, ko izprane voščine in drobcji obnožine iz kranjiča doprinesejo svoje.

Zelo privlačen okus ima za nekatere medica, ko se kipenje bliža svojemu višku in postane »rezna«. To je spet podobno kot pri vinu ali sadjencu. Ko jo točiš izpod pipe v kozarec, opaziš živahno šumenje; povzročajo ga mehurčki ogljikovega dvokisa, ki se kadijo iz nje in ji dajejo osvežujoč in hladilen okus. Taka pijača te prijetno zbada v jezik, kot bi te elektriziralo, ali te pa nato še malo dregne v nos. Ko se kipenje poleže, te reznosti normalno ni več. Zrela medica je glede tega kakor vinska starina.

Kdor bi hotel obdržati medico v reznem stanju, bi moral kipenje na tej stopnji ustaviti ali vsaj zavreti. Pretočil bi jo v manjše steklenice, jih dobro

in trdno zamašil ter hranil v čim hladnejšem prostoru. Opozarjam pa, da je nasilno zaviranje ali ustavljanje burnega kipenja presneto kočljiva stvar. Kipeča medica je elementarna velesila! Poznam čebelarja, ki je dobil trdo leseno veho v čelo kot strel iz kanona. Medtem ko se je revež žalostno držal za debelo buško in otipaval rastoči rog, pa mu je pobesnela in razpenjena medica brizgajoč drla iz soda naravnost v strop, a s stropa doli po stenah in po kleti; divjala je, dokler se ji je ljubilo. Uletela se je šele, ko je bilo praznega pol soda. Pa ni izmišljena! — Sicer ste pa pred leti brali v »Čebelarju« o kobili Luci, ki je dobila v »ta zadnjo« kar celo sodovo dno, ko je vlekla voz s sodom, v katerem je bila trdno zabita medica.

Med kipenjem se medica čisti, postaja redkejša in lažja. Ko se namreč sladkoba pretvarja v alkohol, nastaja pri tem ogljikov dvokis in uhaja iz tekočine. Poleg tega se izloča kalež, ki po končanem kipenju sede na dno soda. Zato liter pokipele zrele medice ne bi smel tehtati več kot en kilogram. Ta teža bi namreč približno ustrezala specifični teži vode in alkohola, ki sta glavni sestavini medice. Vendar pa je medica vedno nekoliko težja, ker ne dosežeš lahko, da bi ves sladkor oziroma med pokipel. V medu so seveda druge sestavine, ki jih kipenje sploh ne zajame. Vse to lahko kontroliraš s tehtanjem medice prej in potlej. Praktično pa kar med prsti poskusiš kapljo zrele medice. Želeti bi bilo, da ni več gladka, opolzka ali celo mastna, temveč približno tako trda kot voda.

Ko smo si tako ogledali medico od vseh strani, se pozanimajmo še za njeno zadnjo lastnost, ki je zanjo posebno bistvena, a za marsikoga nadvse važna in zaželena. To je njena moč, o kateri pa smo že prej nekoliko govorili. Zato tu ni treba dosti besed, temveč pustimo, da rajši spregovori medicica sama! Kar nazaj k pipi, pa si jo natoči »en glažek al' pa dva...!« Če se ti pri tem usta razklenejo na smeh, če se ti razveže jezik ali ti kri sili v glavo, je dobro znamenje. In če potem kar ne moreš in ne moreš nehati, da ti nazadnje privre iz globine srca »En glažek al' pa ošm, jaz jo že komaj nosim«, — potem pa res ni nobenega dvoma več, da si naletel na »prav ta pravo medico«.

Toda kje dobiti tako medico? Kako priti do nje? »Kar pri Medeksu pobaraj!« se bo pošalil kak hudomušnež. I, zakaj pa ne, če jo le res imajo...! Tvoja čebelarska čast pa vendar zahteva, da si jo sam pripraviš. Res ni prav, če opuščamo medico. Saj medu ne manjka, navodil za to je pa tudi dosti. Imaš jih v Valvazorju, v Janševi in Lakmayerjevi knjigi, v Sodobnem čebelarstvu; pa tudi »Čebelar« je o tem že dosti in izčrpno pisal. Zato bi jaz samo nekoliko dodajal.

Če morda nerad žrtvuješ čist med, naredi medico vsaj iz medenih pokrovcev! Ne bo zategadelj nič slabša, če boš le prav ravnal. Jaz ravno zato odlašam s točenjem medu, da je čim več pokritega, s čimer dvignem obenem kvaliteto medu ter pridobim še na vosku. Pri odkrivanju posnamem vse izbokline prav do ravnine satnika; tako se mi kar hitro nabere dosti potrebnega materiala. K temu dodam še voščine, ki jih posnamem z medu, po potrebi pa seveda še kak kilogram čistega medu, da dobim primerno mešanico oziroma gostoto.

(Dalje prihodnjič)

O MATIČNEM MLEČKU

DR. JURIJ SENEGACNIK

V Franciji so, kot smo že omenili, izvedli precej poskusov, pri katerih so pacienti jemali alkoholno raztopino mlečka, obogatenega z ličinkami v embrionalnem stanju. Uporaba takega mlečka ni povzročila nikakih motenj. Nekaterim zdravnikom se je terapevtska učinkovitost tega biološkega kompleksa zdela še boljša kot pri mlečku brez dodatka ličink.

Naj sledi nekaj najzanimivejših primerov zdravljenja z m. m., tu in tam obogatenim z ličinkami. Poročajo francoski zdravniki. Za paciente je doba zdravljenja z mlečkom trajala navadno tri tedne. Dnevno so dobivali 2—3 žličke po jedi. Količina se je ravnala po jakosti motenj.

1. R. Cl. 50 let, konvalescent. Po zaraščenju kaverne v pljučih ni nehal hujšati; bil je brez apetita. Po petih dneh kure z mlečkom se mu je vrnil tek do jedi, ob koncu zdravljenja pa je bil apetit normalen. Telesna teža je narasla za 2 kg.

2. M. P., 26 let. Stanje po krizi zaradi psihične depresije. Po enem tednu zdravljenja je bil apetit normalen, prav tako tudi sposobnost za delo.

3. G. M., 27 let. Stanje šest mesecev po porodu. Depresija, hujšanje, razdražljivost, utrujenost. Po desetih dneh kure z m. m. je bolnica pridobila na teži 1 kg. Po treh tednih je bila kriza premagana. Celotna pridobitev teže 1,35 kg.

4. M. V., stara 69 let. Preobremenjenost, astenija, padeč telesne teže za 3 kg, pomanjkanje apetita, prebavne motnje. Po treh tednih jemanja m. m. se je starica zredila za 1,8 kg, apetit se ji povrnil, prebava se je uredila. Spet je bila sposobna za delo v kuhinji.

5. G. R., star 65 let. Že tri mesce v hudi duševni depresiji, joče, ga je strah, razmišlja o samomoru, ki ga je enkrat že poskušal napraviti. Po petnajstih dneh zdravljenja (3 žličke m. m. na dan) ni bilo nobenega izboljšanja. Morali so ga zdraviti z električnimi šoki.

6. Y. S., 63 let. Že dva mesca v depresivnem stanju. Joče, ga je strah, je slaboten in apatičen. Samomorilnih misli nima. Shujšal je za 4 kg, nima apetita in trpi zaradi nespečnosti. Po osmih urah zdravljenja z m. m. se stanje izboljšuje, ob koncu kure psihična depresija izgine, duševne sile se povrnejo. Pridobitev na teži 1,5 kg.

Po navedenih šestih primerih je mogoče zaključiti, da deluje mleček na oslabele organizme. Nadaljnji primeri:

7. M. C., 78 let. Onemoglost, senilnost. Spomin in inteligenca pešata. Po kuri z m. m. + embrij: izboljšanje splošnega stanja, zredi se za 2 kg, sredi sivih las se pojavi nekaj črnih.

8. T. P., Močna oslabelelost, motnje v delovanju ščitne žleze, hujšanje, pomanjkanje apetita, nespečnost. Po zdravljenju z mlečkom stanje v celoti zadovoljivo.

9. G. C., 52 let. Razdražljivost, nagnjenost k debelosti, utrujenost. Po zdravljenju z m. m. stanje normalno.

10. M. A., 58 let. Psihična in fizična depresija. V službi dela le še s težavo. Pomanjkanje apetita in prebavne motnje. Po zdravljenju v slehernem pogledu izboljšano stanje.

11. R. I., 80 let. Senilnost, pomanjkanje zbranosti, astenija, popuščanje spomina. Po kuri z m. m. + embrij stanje zadovoljivo, gospa je veselo razpoložena in zbrana.

12. G. D., stara 42 let. Depresivno stanje po nesreči z avtom. Pogosta izguba spomina, toda le za nekaj minut. Pomanjkanje samozaupanja, ki ga je pred nesrečo bilo dovolj. Občutek strahu. Po dvojni kuri z m. m. + embrij se stanje normalizira, duševna koncentracija je velika.

13. R. V., 64 let. Pomanjkanje apetita, hujšanje, driske, astenija. Vsa druga zdravljenja odpovedala. M. m. + embrij je to stanje zadovoljivo uredil.

14. L. J., 52 let. Vnetje sklepov na več mestih, obenem tudi psihična depresija. Po dveh kurah z m. m. je stanje domala normalno.

15. J. L. Rentgenska preiskava je ugotovila tumor. Hujša, nima apetita, psihična depresija. Tri zaporedne kure z m. m. + embrij privedejo do izboljšanja stanja.

16. F. Andreja, 58 let. Nepravilno delovanje ščitne žleze. Po paratifusu si ne more opomoči, kljub jemanju tonikov z vitamini, fosforovimi in arzenovimi preparati. Po kuri z m. m. + embrij stanje spet zadovoljivo.

17. L. Marija, 48 let. Bolna zaradi dednega sifilisa. Bila je tudi operirana na ščitni žlezi. Po uporabi mlečka se je njeno stanje na splošno zboljšalo.

18. L. J., 54 let. Star sifilitik, ki ima kljub raznim kuram na dva ali tri mesce hude težave z želodcem in je zato zelo izčrpan, zlasti še po zadnji krizi. Vsa zdravila je zamenjal z apiserumom, ki mu je bil dodan tudi matični embrij. Zdravilo dobiva po eno žličko zjutraj in eno zvečer. Po desetih dneh zdravljenja se počuti tako dobro, da spet lahko prične s poklicnim delom — umetnim mizarstvom.

19. S. Berta. Arterioskleroza in sifilis. Astenične krize, nobeno zdravilo ne zaleže. Naveličana življenja. Začne jemati mleček po eno žličko zjutraj v toplem čaju. Po enem tednu se zredi za 1 kg in se dobro počuti.

20. V. Alojzija, 84 let. Moči »jo zapuščajoc«. Zjutraj in zvečer jemlje po eno žličko m. m., obogatenega z matičnim embrijem. Ves čas zdravljenja je použila pol litra preparata. Postala je spet živahna in čila.

21. Raconnar Marija Antonietta, Vojna žrtev s poškodbo na glavi. Neprestana depresija. Napravila je dve kuri z mlečkom, trikrat dnevno po eno žličko četrť ure pred jedjo. Po petih tednih se zredi za 1 kg, spi bolj mirno, ni več razdražljiva. Mesec dni po kuri se še kar neprestano dobro počuti. Izjavlja, da lahko prenaša celo »navzočnost otrok«.

22. S. Marcela, 51 let. Hujšanje, anemija, utrujenost, živčna depresija. Jemlje mleček na tešče. Po treh tednih se zredi za 2 kg; stanje se zboljša.

Zdravniška opazanja v bolnišnici Sant Louis, Salle Dubois.

23. Berta Dardard, 76 let, Paris. Senilnost, amnezija, neskladnost idej, pešanje umskih in fizičnih moči. Zaspanost, podobna letargiji. Po kuri z mlečkom malenkostno zboljšanje.

24. Jeanine Mathieu, 27 let. Bolečine v sklepih že več let, zlasti v spodnjih okončinah. Zdravljenje proti revmi ni pomagalo. Po kuri z mlečkom (5 ampulic na dan) so bolečine zginile.

25. Gilet Marijana, 59 let. Bolečine v udih, nespečnost (več let spala le po tri do štiri ure na dan). Porabila je pet ampulic apiseruma, ki ga je

dobivala rektalno vsak večer pred spanjem. Že po dveh dneh dobro spi (po osem ur); bolečine zginijo. Po petih dnevih gre domov.

26. Nadjafi Ali, 44 let. Povečana jetra, hepatična kolika, ledvični kamni. Dobival je po pet ampulic na dan. Že po prvi dozi se je bolje počutil.

27. Simona D. Stanje po drugem porodu. Depresija. Ima samomorilne ideje. Zdravljenje z mlečkom je bilo brezuspešno.

Zaključki

Iz vsega, kar smo navedli, sledi, da deluje mleček rekonstituirajoče. Povzroči zvečanje telesne teže, zboljša apetit, odstranjuje občutek utrujenosti in povrne spanec. Nadalje deluje zelo ugodno pri depresivnih stanjih, n. pr. postpuerperalnih in senilnih, če seveda niso prehuda. Normalizira stanje duševne izčrpanosti, podcenjevanja samega sebe in upadanja poguma. Zveča oziroma povrne sposobnost za delo. Pri pravi melanholiji ne učinkuje, zboljšuje pa včasih stanje pri arteriosklerozi. Deluje tudi proti zvišanemu krvnemu pritisku. V takih primerih je bolje jemati vodno raztopino mlečka.

Glede mehanizma delovanja pri mlečku obstaja danes več teorij:

1. teorija jukstapozicij, ki pravi, da deluje v mlečku vsaka snov zase in se nato njih efekti postavljajo drug poleg drugega.

2. teorija sinergizma med posameznimi sestavinami mlečka. Ta je najbolj verjetna, ima pa tudi največ pristašev. Na splošno vlada mnenje, da je mleček važen za terapijo, ker je v njem dosti vitaminov, povrh pa še oligoelementi v primernih količinah. Staro načelo, da z zdravilom vsaj škodovati ne smemo (*primum non nocere*), velja pri m. m. v polni meri, zlasti še, če ga pacient jemlje skozi usta, saj je m. m. naraven proizvod, ki ga tudi oslabei organizmi lahko prebavijo. Belfefer je mnenja, da bi človek, če bi mu bilo mogoče dajati mleček tako kot matičnim ličinkam, ne le učakal tristo let, marveč bi celo puberteto doživel šele pri tridesetih, dozorelost pri štiridesetih, starost pa pri stodvajsetih letih. V koliko ima ta veliki raziskovalec mlečka prav, bo morda kdaj pokazala bodočnost.

Iz številnih razlogov je dajanje mlečka najbolj primerno skozi usta. Parenteralna aplikacija (t. j. dajanje v obliki injekcij) ni potrebna, ker se pri primerih, kjer mleček lahko pomaga, nikoli tako zelo ne mudi. Pot skozi usta je pa za jemanje mlečka tudi naravna, preprosta in preizkušena.

Rektalni način in perlingualno dajanje nimata nobenih prednosti. Pri zadnjem načinu je vprašanje, v koliko se beljakovine sploh resorbirajo, pri prvem pa obstoji selektivna možnost resorpcije nekaterih beljakovin.

Naše razglabljanje o mlečku je s tem končano. Seznanili smo se nekoliko z njegovim nastankom, sestavo in učinkovanjem. Žal ga še vedno ne poznamo dovolj natančno in nam narava še marsikaj skriva. Kljub vsemu pa smo lahko veseli, da ga imamo, ker je, kot sledi iz vsega do sedaj navedenega, zlasti za okrevajoče, oslabele in starejše ljudi pomembno zdravilo, ki še ni nikomur škodilo, koristilo pa že dostikrat. Za konec še izrek velikega naravoslovca Karla Linnéja: *Natura maxime miranda in minimis* (Naravo moramo najbolj občudovati v njenih najmanjših stvareh). Tudi mleček je na oko tak nepomemben minimum, v resnici pa zlahten produkt živega organizma, namenjen za najvišje cilje.

Konec

ODGOVORI

K 1. vprašanju o ropanju: Kar opisuje tov. Virmašan, smo prvič opazovali pri naših čebelah leta 1957 v Baranji na akaciji paši. Vsako čebelo, ki je priletela s paše domov in sedla na brado ali steno panja, je takoj napadlo več mlajših čebel. Začele so jih otipavati po zadku in jim moliti rilček. To se je pojavljalo potem pri mojih čebelah vsako leto ob koncu spomladanske paše, tako tudi leta 1959 na žajblju. Za mene je to znak, da bera ponehava, ker v začetku paše in ob dobri paši tega ni opaziti. Jaz sem si pojav raztolmačil takole: ob močni paši so vse mlajše čebele v panju preobložene z delom, ob pojemajoči paši pa postanejo brezposelne, kar jih pože ne na brade, kjer odvezemajo pašnim čebelam nektar, kakor so to delale poprej v panju.

V »Delu« od 24. januarja 1960 smo pod naslovom »Lenuhi med pridnimi« brali, da je francoski biolog Renaud našel med mravljami mnogo lenuhov. Kaj, če je tudi pri čebelah tako, da se lenuhi okorišča s trudom pridnih?!

Žunko

K 6. vprašanju o prezimovanju rezervnih matic. Rezervne družine z mladimi maticami so se mi vedno izplačale. Posebnih stroškov z njimi nisem imel, če izvzamem izdatke za nekaj kg sladkorja (ki so odpadli, če so same nabrale dovolj) in za 4–5 satnic na prašilček. Pazil pa sem, da so bile družinice čez zimo v solidnih prašilnikih. Najbolje so se obnesli v ta namen predeljeni AŽ-panji, nikakor pa ne eksportovci ali štirisarjari iz tankih desk. Z medom ali sladkorjem primerno založene (4–5 kg na panj zadošča) in toplotno zapažene družinice so mi zmeraj dobro prezimile in mi v dobi vseh 30 let, odkar čebelarim, ni padla niti ena. Je že res, da je malo več dela in skrbi s takimi narejenimi, toda spomladi, ko je treba pomagati plemenjakom, se ta trud bogato obrestuje.

F. R.

Odgovor k 7. vprašanju o čebelah v novem čebelnjaku. Ali se vam bodo pri predstavitvi čebelnjaka čebele porazgubile ali ne, je odvisno od tega, kako daleč jih nameravate preseliti. Če boste šli z njimi manj kakor 5 km daleč — seveda v zračni črti — ter je vreme ugodno, tako da množično izletavajo, in je vrh tega med starim in novim stojiščem ravnina brez gozdov in hribov, bodo čebele letele nazaj na stari prostor. Ko namreč prilete z novega stojišča na primer 2,5 km daleč v smeri starega stojišča, zaidejo v področje, ki ga poznajo že od prej. Zato se vrnejo po stari navadi na prejšnje mesto. O tem sem se sam prepričal, ko sem prepeljal čebele na pašo iz Ljubljane v Črno vas, oddaljeno od mojega stojišča okoli 5 km v zračni črti. Drugi dan je bilo doma vse črno čebel. Dobro je zategadelj, če v takih primerih pustimo doma kak panj, da se vanj sprajšo čebele, ki so se vrnile. Tovarišice jih rade sprejmejo, saj ne pridejo prazne.

Če moramo čebelnjak prestaviti na manjšo razdaljo, recimo za 100 metrov, je stvar drugačna. Ko hladnega, deževnega večera čebele nehajo izletavati, jih moramo zapreti in preseliti s čebelnjakom vred, prostor, kjer je ta prej stal, pa po možnosti popolnoma pospraviti in zemljo zravnati, tako da ne bodo čebele tamkaj našle niti najmanjšega zavetja ali opore. Po predstavitvi zastremo žrela s tankimi letvicami v velikosti okoli 20 × 4 cm, da čebele drugo jutro ne morejo izleteti naravnost iz panja, ampak šele potem, ko so najprej lezle »okoli vogla« ob obeh koncih letvic. Ker je to zanje nekaj nenavadnega, si položaj panja natančno ogledajo in znova ulete. Zato se redkokdaj katera čebela vrne na svoj stari prostor.

S. R.

Odgovor k 8. vprašanju o čebelnjaku v gramozni jami. Mlaka blizu čebelnjaka je za čebele nevarna in bi jih res v njej mnogo utonilo. Vaša bojazen je upravičena. Kakor je torej voda čebelam potrebna, vam odsvetujem gramozno jamo z mlako.

S. R.

OBCNI ZBOR CEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA MARIBOR IN OKOLICO

Cebelarji iz Maribora in okolice so imeli 5. aprila 1960 svoj občni zbor. Udeležilo se ga je 49 delegatov od 92, zastopanih pa je bilo 22 družin od 28. Od 15 pravnih oseb (KG, KZ in zavodi) je bila zastopana le ena. Prisoten je bil tudi zastopnik KPPZ Maribor tov. inž. Zdolšek. Občnemu zboru je predsedoval tov. Šeško iz Ruš.

Občni zbor je počastil spomin umrlih članov: Ivana Obrovnika iz Zg. Polskave, Jakoba Vrčka iz Ožbolta ob Dravi, Avgusta Ozimiča iz Ribnice na Pohorju in Avgusta Mešička iz Rač.

Nekaj podatkov iz poročil upravnega odbora:

1. **Cebelarske družine.** V letu 1959 je na področju društva delovalo 28 družin s 646 člani. V društvu je včlanjenih 6 KG, 5 KZ, 3 zavodi in »Cebelarski krožek« Sred. kmet. šole v Mariboru. Kakor kažejo seznami naročnikov lista, se število članstva letos ne bo posebno spremenilo; pri nekaterih družinah je število padlo, pri drugih poraslo (Maribor-Tabor za 10!), kakor je bil pač odbor aktiven. Pravočasno je opravilo občni zbor 19 družin, 5 družin je čakalo na februar in marec, 4 družine pa niso sklicale zbora.

Predavanja so bila pri 12 družinah. V Sp. Kungoti je bil tečaj za vzrejo matic, v Lovrencu na Poh. pa tečaj za kuhanje voščin. »Cebelarski krožek« si je ogledal film o življenju čebel.

Družine Maribor-mesto, Maribor-Tabor in Pobrežje so imele redne mesečne seje, Studenci-Pekre več sej, ostale 1 ali nič! Vsekakor se bodo morali tudi drugi družinski odbori večkrat sestajati, kar bo vplivalo na večjo delavnost in porast števila članov.

Lastne čebele ima 7 družin, stiskalnica za vosk oziroma naprave za kuhanje voska pa 8 družin. Upravni odbor društva pomaga gmotno vsaki družini, ki si nabavi priprave, kljub temu ni pravega odziva.

Družine Jarenina, Ruše in Pobrežje imajo svoja zemljišča za gojitev medo-

vitih rastlin. Za zboljšanje čebelje paše še nismo storili dovolj. Nekaj družin je sadilo vrbe, sejalo belo medeno deteljo, esparzeto, pajesen, sadilo zlato rozgo in akacijo, vendar je uspeh le tam, kjer zboljšujejo pašo v velikem obsegu. Upravni odbor je določil družinam, ki se posebno uspešno udeležujejo na tem področju, denarno pomoč. Žal so ponekod razmere take, da jim ne družine ne društvo, niso kos. To so velika zemljišča, ki jih je treba primerno posaditi, n. pr. ob reki Pesnici, obrežje Drave, zlasti pri Ožboltu, kjer gradijo elektrarno, močvirno ozemlje od Hoč preko Rač do Poljčan. To bi zmogle le občine in okraj s svojimi organi.

Statistiki čebeljih panjev niso vse družine posvečale potrebne skrbi. Nekaj družin ne zbira podatkov in zaradi tega niso poučene o stanju čebelarstva na svojem področju.

2. **Delo društvenega odbora:** Upravni odbor se je sestajal redno vsak mesec. Poleg tega je bila ena izredna seja. Seje so bile dobro obiskane in sklepčne. Kljub oddaljenosti so odborniki tudi ob slabem vremenu prihajali na seje in vztrajali pozno v noč, ne da bi prejeli kako odškodnino za pot ali izgubo časa.

Na dnevnem redu vsake seje je bilo delovanje družin in zdravstveno stanje čebel. Pričavost pri Lovrencu na Pohorju in gniloba čebelje zalege v Lenartu v Slovenskih goricah sta bili zadržni že v letu 1958. Tako ni na področju društva nobene nalezljive čebelje bolezni. Delo pri zatiranju čebeljih kužnih bolezni je zelo olajšano, ker čebelarski pregledniki vsak v svojem okolišu skrbno opazujejo čebele in ponekod celo vse panje pregledajo, za kar se jim upravni odbor iskreno zahvaljuje. Tudi mariborski bakteriološki zavod se z vso vnemo posveča temu delu. Zlasti gre zahvala vodji dr. Bašu, ki z neverjetno potrpežljivostjo raziskuje kupe poslanih čebel, in prav tako vet. inšpektorju dr. Menini, ki pomaga društvu, kjer le more. Še posebej naj se zahvalimo veterinarju dr. Zemljiču! Vseskozi nam je stal ob strani, pomagal vzgajati čebelarske izvedence in zatirati čebelje bolezni. Želimo mu prijetna leta v pokoju!

Izlet v Celje. Celjski čebelarji so nas na postaji pristrčno sprejeli

Na sejah je odbor med drugim obravnaval: sklepe občnega zbora, poročila o sejah Zveze, zboljšanje čebelje paše, sprejem novih članov, predavanja in tečaje, opazovalne postaje, ustanovitev plemenilne postaje, varstvo vrb in pomladanskih cvetlic, nakup sladkorja za pitanje čebel, gospodarski načrt, proračun za leto 1960 itd.

3. Tečaji, predavanja, izleti. Dne 21. junija 1959 je bil pri tovarišu Kirarju lepo uspel tečaj za vzrejo matic. Ob nedeljah 7., 14. in 21. februarja so bila predavanja na Srednji ekonomski šoli. Predavali so: tov. Kirar o sodobnem čebelarjenju, tov. Resnik o intenzivnem čebelarjenju, tov. Bratkovič o pomenu čebele v gospodarstvu, tov. Senegačnik o matičnem mlečku. Vsa predavanja so bila stvarna in dobro obiskana.

Društvo je organiziralo izlet čebelarjev v Celje dne 24. maja 1959. Dne 19. julija 1959 so Celjani obisk vrnili. Dne 3. in 4. oktobra 1959 so nas obiskali če-

Nagovor predsednika celjskega čebelarškega društva tov. Slandra ob prihodu v Celje

belarji iz Radovljice, dne 28. maja 1959 pa so si čebelarji iz Murske Sobotne ogledali čebelarstvo tov. Kirarja v Limbuškem jarku, kjer jim je ta tolmačil svoj način čebelarjenja. Zanimanje za izlete je vedno večje, saj takj izleti mnogo pripomorejo k medsebojnemu spoznavanju.

Društvo je proslavilo 13. decembra »Svetovni dan čebelec«. Ta dan je bilo predavanje (tov. Bratkovič) in predvajanje filma o življenju čebel. Semenarna v Vetrinjski ulici nam je odstopila razstavno okno, v katerem smo prikazali za gospodarstvo važno delo čebel. Tudi na nekaterih šolah so bila ta dan predavanja.

Na našem področju so 3 stalne opazovalne postaje, in sicer v Lovrencu na Pohorju, na Fali in v Lehnu. Zadnja ni

Prijeten počitek in živahen čebelarški pomenek na Starem gradu

pošiljala poročil in bo premeščena drugam.

Na pobudo oblasti so začeli na šolah ustanavljati šolske zadruge. Odbor bo pokrenil vse, da zbudi pri otrokih čim večje zanimanje za čebelarstvo. Prav gotovo je čebelarstvo pri vzgoji toliko vredno kot branje žoge!

Srednja kmetijska šola v Mariboru namerava zamenjati AŽ-panje z ameriškanci (Langstroth-Root). Zato je bil 29. maja 1959 na šoli za gojence čebelarje seminar, na katerem je predaval inž. Rihar. Predavanje so poslušali tudi čebelarji iz družin Maribor, Maribor-Tabor in Pobrežje.

Da bi zavrlji trganje in prodajanje vrbovih vejic in drugih spomladanskih cvetlic, ki so važne za čebele, smo se obrnili na razne forume. Razumevanje

in pomoč smo našli le pri Svetu za prosveto in šolstvo.

4. Blagovni promet in stroški. Po proračunu je bilo v letu 1959 predvidenih za poslovanje 237.000 din. V resnici pa smo porabili 216.198 din. Za poslovalnico smo izdali 68.734 din, za predavanja (potnine in dnevnice) 40.888 din, za poštino, oglase in ostalo administracijo 18.710 din.

Društvo ima lepo urejeno knjižnico s 192 knjigami, ki so vse vezane. V minulem letu si je izposodilo 23 čebelarjev 76 knjig. Za knjižnico smo izdali 10.402 dinarja, za razne druge stroške pa 77.550 dinarjev. Društvo je naročeno na 9 publikacij. Vrednost inventarja je 79.183 din.

Stroške smo krili z dohodki, ki smo jih imeli pri prometu s panji in čebelarstvom potrebnimi, sladkorjem, satnicami, voskom in medom. Promet je v letu 1959 ostal na višini prejšnjega leta.

5. Razprava o poročilih je bila prav živahna in zanimiva. O čebelarstvu naraščaju, o pravilnem škropljenju sadnega drevja in kmetijskih kultur, o prevažanju čebel na pašo in o panjih je govoril tov. Kirar. Na vprašanje tov. Pipenbaherja glede kotla za kuhanje voščin, ki ga je svoječasno nabavila OZZ, je pojasnil tov. Hrovat, da ima kotel sedaj KPPZ. Opozoril je tudi na važnost osetne kisline za razkužitev satja. Tov. Burja je govoril o škropljivih, škodljivih čebelah, in o pridobivanju mladinskega naraščaja za čebelarstvo. Tudi drugi govniki so kritizirali nepravilno škropljenje, ki škoduje čebelah. Tov. Močnik je pojasnil, kako se pravilno škropi, in je prebral uredbo o varstvu čebel pri škropljenju rastlin in sadnega drevja, ki je bila izdana leta 1954. Tov. Seško je govoril o šol. zadrugah, ki bodo upoštevale tudi čebelarstvo. Priporočal je družinam, da sestavijo pašne katastre. Tov. Lozej je bil mnenja, da bi se morali prevaževalci obračati zaradi dodeljevanja pasišč na čebelarstvene družine. Inž. Zdolšek, predsednik KPPZ je pozval čebelarje, da v večji meri sodelujejo s sadjarji in kmetijskimi zadrugami. Nasprotno pa se je tov. Močnik pritožil, da KG in KZ, ki imajo čebele, premalo sodelujejo z društvom, četudi so člani. Tov. Grajf je kritiziral sedanje skromne in ne trpežne članske izkaznice.

6. Predlogi in sklepi. Občnj zbor je v zvezi s poročili in glede na razpravo sprejel naslednje predloge:

a) Zveza čebelarstvenih društev naj posreduje pri »Medeksu«, da ponovno izda brošuro o medu. Poskrbi naj še letos za izdajo prevoda Frischeve knjige »Iz življenja čebel«.

Ker ima društvo z izterjavanjem naročin za več let nazaj velike stroške, odborniki družin pa mnogo potov, naj Zveza dostavlja list le čebelarjem, ki so v seznamu naročnikov.

Ker so članske legitimacije preveč skromne in premalo trpežne, naj društvo ali Zveza poskrbi za nove po vzorec »Socialistične zveze« s platnenimi platnicami.

b) Sejanje oljne repice in detelje inkarnatke se vedno bolj opušča. Po travnikih je več plevela kot dobre trave. Prosimo KPPZ, da priporoča KG in KZ zboljšavanje travnikov z deteljami ter sejanje oljne repice in inkarnatke v večji meri. To bi vplivalo vzpodbudno tudi na privatnike.

c) OLO Maribor, svet za kmetijstvo, širi topolove plantaže. Opozarjamo na važnost čebel v kmetijstvu in potrebo upoštevanja medovitih rastlin pri gozdoznanju. Mnogo več kot topoli bi koristili črni jesen, javori, pajesen, gledičija, akacija, sofora, vrbe, kanadski topol, pa tudi razno medovito grmovje, zlasti krhlika, žestika, trnoljica i dr.

7. Volitve. Izvoljen je bil naslednji upravni odbor: Peter Močnik, Franc Kirar, Martin Sumenjok, Jože Grajf, Janko Fabič, Jože Hanjc, Jože Pipenbaher, Tobias Baumgartner, Leopold Ul, Franc Curk, Lojze Struna, Joško Resnik, Tone Bratkovič, Franc Gregorič, Srečko Pukl in Tone Oberžan.

Nadzorni odbor: Roman Blasin, Tone Lazar, Jože Bravnik. Delegate za občni zbor bo določil upravni odbor na seji.

8. Gospodarski načrt in proračun. Občni zbor je sprejel gospodarski načrt, ki se nanaša na predavanje, ureditev razmer pri nedelavnih družinah, tečaje za vzrejo matic in kuhanje voska, sestanek prosvetnih delavcev čebelarjev, širjenje medovitih rastlin in pridobivanje semen, pomoč mladincem in pionirskim šol. zadrugam, sodelovanje s KPPZ, razširitev mreže opazovalnih postaj ter razstave. Dalje je sprejel proračun stroškov za poslovno leto 1960 v višini 278.000 din, ki bi bil krit s prodajo čebelarstvenih potrebščin, voska in sladkorja ter komisijsko prodajo medu.

M.

OBCNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA KRŠKO

je bil hkrati večji zbor čebelarjev iz področja družin Krško, Brestanica, Sevnica in Dobova. Bilo je prisotnih kakih 60 čebelarjev in njihovih žena.

Predsednik tov. Bizjak je v uvodu podal naslednje misli: Obdobje upadanja in zastoja v čebelarski organizaciji je minilo. Društva in družine se obnavljajo. Kjer so čebelarji opustili svojo organizacijo in se vključili samo v KZ, je po prvih začetkih delovanje kmalu prenehalo. Kmetijske zadruge imajo namreč tako velike naloge v organizaciji glavnih panog kmetijske proizvodnje in uvajanja sprememb v odnosih na vasi, da se za sedaj še ne morejo ukvarjati z drobno proizvodnjo, kot je čebelarstvo.

Na Stajerskem, Gorenjskem, okrog Ljubljane in Novega mesta se čebelarska organizacija širi ter pridobiva na članstvu. Na Primorskem, Kočevskem in v nekaterih delih Dolenjske pa vlada še vedno mrtvilo. Zveza si prizadeva, da tudi v teh krajih organizacijo poživijo. Staro pravilo je: kdor je sam zase, kdor ne bere in se ne izobražuje, nazaduje. Pred očmi je treba imeti tudi dejstvo, da smo del skupnosti, da čebelarstvo ni pomembno samo zaradi pridobivanja medu, ampak še bolj zaradi tega, ker čebele z opravevanjem koristijo kmetijstvu.

V vseh 4 družinah je 152 članov, ki imajo 1474 panjev. Sedaj je 16 članov več kakor lani. Društvu je uspelo, da so člani prodali med Medeksu brez posredništva; s tem so pridobili 116.000 din. Obnoviti bo treba družino Brežice, ki je pred dvema letoma prenehala z delom. Čebelarji se pritožujejo nad gozdno upravo, ker seka akacije in vrbo, posebno ob Savi, in ne upošteva pri pogozdovanju medovitih rastlin. Poudarjajo, da je med hitro rastočimi topoli tudi taka vrsta, ki medu. Posredovati bo treba pri gozdarjih, da bodo izbirali za pogozdovanje predvsem to vrsto.

Društvo je organiziralo izlet v Radovljico, Bled in Vrbo. Družina Dobova je priredila čebelarsko razstavo, ki je lepo uspela. V zvezi z njo je bilo več predavanj. Družina Senovo-Brestanica ima čebelnjak, pri katerem se čebelarji večkrat sestajajo; hkrati je čebelnjak šola za manj izkušene začetnike. Tudi družini Krško in Sevnica sta imeli po en sestanek s predavanjem.

Za predsednikom so poročali še drugi funkcionarji. Nato se je razvila daljša razprava, v kateri je bilo največ govora o matičnem mlečku.

To sicer zelo skrbčno poročilo dokazuje, da je na našem terenu čebelarsko življenje prav živahno.

R.

IZ MURSKE SOBOTE

Dne 28. februarja 1960 so imeli čebelarji društva Murska Sobota redni letni občni zbor, na katerem so pregledali svoje delo za minulo leto, ki je bilo v zadnjih petih letih glede donosa medu najslabše. Zaradi pozebe v letu 1959 akacija v Pomurju ni medila, kakor tudi ne ajda. Poslednje je bilo sicer dosti več posejane kot v prejšnjih letih, vendar so hladne noči v času cvetenja medenje popolnoma zatrle. Čebelarji, ki so imeli čebele na Pohorju in v Delnicah, niso pokrili niti stroškov za prevoz. Finančni rezultat je potemtakem zelo porazen, posebno še zato, ker smo morali kar vsi od kraja povprečno dokrmiti vsaki čebelji družini 8—10 kg sladkorja.

Dosti boljše rezultate pa smo dosegli v organizacijskem pogledu, tako pri samem društvu kakor pri čebelarskih družinah, ki jih imamo sedaj 15. V letu 1959 je bilo na področju soboškega društva 14 družin z 280 člani, v mescu februarju pa smo ustanovili novo družino za območje Kmetijske zadruge Mačkovec z 20 novimi člani. Pri vseh družinah članstvo raste. Opažamo tudi tesnejše sodelovanje med čebelarskimi organizacijami in kmetijskimi zadrugami. Na občnih zborih družin so povsod razpravljali o tem sodelovanju in določili ukrepe, da se še bolj poglobi.

Občni zbor je sprejel tele sklepe:

1. Družine bomo organizacijsko čim boljše uredili.
2. Pridobili bomo še več novih članov.
3. Ustanovili bomo novo družino za območje KZ Cankovo.
4. Zatirali bomo čebelje kužne bolezni.
5. Pritegnili bomo vseh 7 društev v okraju v odbor pri OZZ.
6. Poživeli bomo delo komisij pri društvu in družinah.

Občni zbor je izvolil sedemčlanski upravni odbor in 22-članski plenum, nadzorni odbor ter delegate za ZCD in OZZ.

Alojz Benko

POROČILO ZA APRIL

Aprila je bilo vreme zelo nestalno. Po podatkih opazovalnic je bilo od 17 (Ljubljana) do 9 dni (Prosenjakovci, Bučkovci) z dežjem. Na koncu mesca je bilo izredno hladno, posebno 26. aprila, ko so temperature padle pod ledišče. Večina opazovalnic je zabeležilo slano, nekatere tudi sneg (Dražgoše-Sk. Loka, Žerovnica-Postojna in dr.). Tako vreme za čebele ni bilo ugodno. Preprečevalo je pašo na repici, sadnem drevju, borovnici in drugih cvetlicah. Zaloga v panjih je zelo skopnela. Zavleklo se je prestavljanje in nastavljanje. V Prekmurju je mraz poškodoval akacijo (Cezanjevci, Prosenjakovci).

Dražgoše-Sk. Loka: V začetku aprila je bila zaloga na 1 do 2 satih, na koncu pa na 7 do 8 satih. Ako se vreme ne bo zboljšalo, bo čebeljim družinam zmanjkalo hrane. Od 40 družin so preživele vse. (Jeseni sem jih krmil z nosemakom!)

Žerovnica-Postojna: Ponekod se je pojavila nosemavost.

Selnica ob Dravi: Spomladi smo morali krmiti. Družine se še ne pripravljajo na rojenje.

Sv. Lovrenc na Drav. p.: Mnogi morajo krmiti na zalogo. Moje družine so zdrave in dobro razvite.

Bučkovci-Videm ob Šč.: 22. aprila sem nastavljal v mediških satje.

Lendava: Pojavila se je majska bolezen.

Pušča-Bistra: Na koncu mesca so čebele izmetavale trotovsko zalogo. Mnogo družin je pomrlo od lakote. Na Dalmatinskih otokih piha »jugo«.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	- 60	-100	- 40	-200	+10,5	26	15	0	160
Dražgoše—Sk. Loka	+ 60	-130	-200	-270	+ 6,2	17	15	2	93
Žerovnica—Postojna	- 65	- 70	- 85	-220	—	22	15	2	115
Rogatec	- 10	+280	+ 30	+300	+ 9,4	28	12	0	109
Sv. Lovrenc na Pohorju	-150	- 75	-100	-305	+ 9,2	17	12	0	111
Selnica ob Dravi	- 46	+ 25	- 3	- 24	+ 8,8	20	11	0	84
Sv. Lovrenc na Drav. p.	- 70	+ 50	- 20	- 40	+ 8,4	26	10	0	133
Cezanjevci—Ljutomer	-100	+250	- 70	+ 80	+10,4	26	10	1	83
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	- 30	+250	- 30	+190	+10,4	29	9	0	150
Prosenjakovci—M. Sobota	—	—	—	—	+10,4	27	9	0	122
Lendava	- 80	+140	- 70	- 10	—	26	14	0	114
Pušča—Bistra	- 35	- 35	- 90	-160	+ 8,5	21	10	1	112
Ljubljana	—	—	—	—	+ 9,8	—	7	1	120
Povprečki	-51,5	+53,2	-58,9	-59,9	—	—	—	—	—

DROBCI IZ ČEBELARSKE ZGODOVINE

Dne 25. decembra 1602. leta je nadvojvoda Ferdinand na pritožbo kranjskih mest podpisal v Grazu listino, ki določa, s katerim blagom smejo trgovati kranjski meščani in s katerim podložni kmetje. Med blagom, določenim za trgovanje meščanov, so omenjeni med, vosek in voščene sveče; med blagom, ki so ga smeli prodajati tudi kmetje, pa med in vosek.

Urbarji ali knjige, v katerih so zapisane dajatve in obveznosti kmetskih podložnikov do posvetne in cerkvene gosposke, so prav tako kakor za zgodovino drugih gospodarskih panog pomembni tudi za čebelarsko zgodovino. Med drobci navajamo nekaj izpiskov iz urbarjev Slovenskega Primorja, ki jih je objavil dr. M. Kos.

V urbarju za **Postojno** iz leta 1498 beremo, da je morala dajati vsaka kmetija v **Košani** desetino od vina, pšenice, rži, ovs, jagnjet in čebeljih panjev. Od te desetine je dobival župnik v Košani četrtno. V Košani je bilo tedaj 20 in pol kmetij.

V urbarju za **Prem** iz leta 1894 se omenja: V **Gradcu** pri **Pivki** daje 6 in pol kmetij desetino od pšenice... čebeljih panjev in jagnjet. Četrtno tega dobiva župnik v Slavini.

V **Palčju** je 12 in pol kmetij. Poleg desetine kakor v **Gradcu** dajejo na leto med drugim tudi funt voska.

V **Petelinju** je 13 kmetij, ki prav tako dajejo med drugim funt voska in desetino tudi od čebeljih panjev.

Selce severno od Pivke — 12 kmetij: Vse kmetije, naj služijo komurkoli, dajejo poleg drugega desetino tudi od čebeljih panjev v **Prem**. Četrtna od tega gre župniku v Slavini.

Sempeter (Pivka) — 11 kmetij: Plačujejo desetino tako kakor v **Gradcu**.

Klenk — 10 kmetij: Med drugim gre desetina od čebeljih panjev v **Prem**, četrtna tega župniku v Slavini.

Trnje — 10 kmetij: Desetina in tlaka kot v **Kleniku**.

Zagorje — 21 kmetij in pol ter 2 viteljski kmetiji: Desetino dajejo kot drugi, četrtna gre župniku v **Košani**. Od stare dajejo kmetije funt voska.

Drakovče — 8 kmetij: Desetina in tlaka kot v **Zagorju**.

Narin — 21 kmetij in pol župnice: Dajejo med drugim desetino od čebeljih panjev.

Nadanje selo blizu Narina — 7 kmetij in pol: Dajejo desetino tudi od čebeljih panjev, ki gre v **Prem**, od tega četrtna župniku v **Košani**.

Šembije blizu Knežaka — 9 kmetij in pol in ena župna kmetija: Desetina, ki jo dajejo, gre v **Prem**, od tega četrtna župniku v **Trnovem**. Od ene kmetije gre desetina cerkvi v **Sembijah**.

Jasen pri Ilirski Bistrici — 8 kmetij: Desetina, med drugim tudi od čebeljih panjev, gre eno leto v **Prem**, drugo pa **Elacherjem** (plemiški rod).

Verjetno so še druge vasi dajale desetino od čebeljih panjev, ker pa je v urbarjih navedena le beseda »desetina«, ni mogoče ugotoviti, katero blago obsegajo.

V urbarju za **Vipavo** iz leta 1499 beremo med drugim:

Poreče pri Sentvidu: V dolini pri **Sentvidu** ima gospodstvo dva dela, župnik pa tretjino desetine od žita, živine, čebel in piščet; tako od ljudi, podložnih (vipavskemu) gospodstvu kakor tudi od podložnikov drugih, le od štirih kmetij v **Grižah** (jugozahodno od **Vrabč**), od ene v **Loki** (jugozahodno od **Sentvida**), od ene v **Skrbini** in ene v **Podbrdju** gospodstvo desetine nima.

Župa Vrabče: Gospodstvu pripada na desetih kmetijah sodstvo in desetina od žita, kozličev, čebeljih panjev in jagnjet.

Od štirih kmetij v **Vrabčah** ima gospodstvo dva dela desetine, med drugim tudi od čebeljih panjev. Od tega pripada župniku tretjina.

S. M.

MATICE

čiste sivke letošnje vzreje vam nudi
Lojze Babnik, Ljubljana Vodnikova 81.

NUJNO RABIMO

knjigo G. Goetze: »Die beste Biene«. Plačamo najugodnejše. — **Kmetijski inštitut Slovenije.**

UREDNIŠTVO

prosi tovariše sodelavce, naj ne bodo nejevoljni, če kateri članek, ki so mu ga poslali, še do sedaj ni bil objavljen. Primanjkuje prostora. Polagoma pride vse na vrsto.